

NAŠE ŽIVLJENJE

FRANCE BRENK

Komedija iz študentskega življenja prikazuje večni problem dveh generacij: starejše in mlajše, problem, ki je prav v tem času zaostren do kraja. — Skupina študentov stanuje v zatohli kleti, v hiši njihovega nekdanjega profesorja, ki se je kasneje posvetil politični karijeri. — Stara generacija, ki se zbira okoli profesorja, je v razsulu. Prehitel jo je čas. Rada bi si zopet pridobila veljave in nekdanja vodilna mesta: »patente« na kulturo, politiko, gospodarstvo. Mladi so zmedeni, upajo in obupujejo nad klavnim življenjem. Delali bi radi, pošteno živeli, se ljubili, pa niti tega ne vedo, kaj bo naslednji dan.

V začetku komedije se vseli v klet študent-tehnik, ki sicer napravi v ljubezni precej zmede, vsem pa da poguma in novih načrtov za življenje. — Stari izdelujejo isti čas načrt za svojo »restavracijo«. Rešiti hočejo vsaj socialno vprašanje, podreti staro profesorjevo hišo (stara življenje) in na njenih razvalinah zgraditi novo palačo (novo življenje). Mladi naj bi delali reklamo zanje. — Mladi se upro. Pri novi zgradbi (novem življenju) hočejo delati z vsemi pravicami, nikomur ne dovolijo patentov. — Stari brez mladih ne morejo nikamor in ker še med seboj niso složni, si ne upa nihče tvegati nakopičene slave in denarja za negotovo bodočnost. Ko njihovemu vodi profesorju spodleti tudi v ljubezni, ki jo je pod naslovom »pedagoški eros« gojil do svoje bivše učenke iz kleti, se stari razidejo na varna mesta. — Mladi poravnajo med seboj ljubezenske račune in prično z novimi načrti novo življenje.

Naslednji prizor je iz zadnjega dejanja, ko se med študenti prično poravnovati računi.

TRETJE DEJANJE

Študentsko stanovanje v obokani kleti. Tik pod stropom zamreženo okno, vse dejanje je videti noge mimoidočih in slišati stopicanje po asfaltnem pločniku. — Miza, stol, postelja, zaboj z budilko; vrata s hodnika in v stransko sobo. — Stanovanje je v najlepšem redu. Nad oknom, po mizah in stoli so iz starega papirja lepo izstriženi prti, zavese. Postelja stoji ob desni steni pokonci na stranici. — Vsa leva polovica zadnje stene je zagrnjena s papirjem. Miza, ki je bila prej v sredi, je odmaknjena na desno. Na njej sedi Vida in striže nov prt iz papirja.

VIDA /stud. tech., hčerka cestnega pometača, bivšega čevljarja Kocmurja, ki je morala zaradi slabih oči prenehati s studijem. — Striže, vmes narekuje/: Pod naslovom: »Stroga diskrecija«.

LOJZE /optimist, stud. tech., ki se je priselil k tovarišem v klet, ker je z instrukcijo izgubil tudi hrano in stanovanje. —

LOJZE */zmedeno/*: Ali si že prišla, Marija?

VIDA: Mislila sem, da si še pri kosilu.

MARIJA */ki je mislila, da je zašla v napačno stanovanje/*: Pa sta res vidva? Ta soba? Seveda je naša. Mislila sem, da sem eno številko prezgodaj zavila skozi vrata. */Še vedno se ozira po sobi, onadva stojita preplašeno/*: Ali se nista tudi objela in poljubila?

VIDA */jeclja/*: Prav za prav sva samo poskusila.

LOJZE */stopi junaško naprej/*: Sva se, pa se tudi še bova.

VIDA */boječe/*: ...bova. Sklenila sva, da se bova imela rada.

LOJZE: Marija, tako sva sklenila.

MARIJA */spusti aktovko iz rok, vedno bolj ji gre na jok/*: Vidva? Zares?

VIDA: Ali si huda, Marija? */Se objameta in se solzita./*

LOJZE: Marija, moja vest je čista. Hotel sem te imeti rad, ker sem se bal, da bi se zaljubila v stanovsko višjo kasto, pa ni šlo. V ljubezni mora biti enakopravnost, kast ne priznam.

MARIJA: Jaz tudi ne. Mislila sem ...

LOJZE: Jaz sem tudi samo mislil. V ljubezni sem hotel biti vedno dosleden. Zato sem se prav do zadnjega dejanja zatajeval pred Vido, zdaj mi je pa ušlo. Marija, odpusti, saj veš, da sem bil prvič zaljubljen.

VIDA: Skrbela bova zate.

MARIJA */zlaga iz aktovke kruh in pečenko/*: Jejta!

LOJZE */postaja realen/*: Toliko kruha!

VIDA: Nisva lačna!

LOJZE: Če hočeva biti realna, sva pošteno lačna, Vida.

MARIJA: Iz tiste kuhinje sem vama prinesla.

VIDA: Kje si dobila denar?

MARIJA */ihtiti/*: Na tisti tablici je bilo zapisano: »Kruha, kolikor kdo hoče«. Vsega sem pobrala, več niso imeli.

LOJZE: Jejmo! */Prične./*

VIDA: Tako skrbiš zame, pa sem ti prevzela ...

MARIJA: Nič nisi prevzela, Vida.

LOJZE */Vidi/*: Marija je realna. Pozna vso moderno literaturo in ve, kako je drugod z ljubeznijo.

MARIJA: Če je eden izmed obeh za ločitev, se je treba ločiti.

LOJZE: Alimente pa mora plačati tisti, ki se hoče ločiti.

MARIJA: Alimente? Kakšne alimente? Saj nimava otrok.

VIDA /*gleda, vsa preplašena*/.

LOJZE: Otrok? Zdaj pa ne vem, če še mene misliš.

TINE /*stud. univ., ki ni mogel plačevati šolnin, zdaj »upokojen« akademik, nihilist. — Prihiti z leve, zagleda Marijo*/: Ali nisi šla v kavarno, kolegica?

MARIJA /*mu pokaže jezik*/: Kako je na primer izpadel referat o fašizmu, kolega?

TINE /*ogleduje sobo*/: Smo mi tu doma?

VIDA /*veselo*/: Ti je všeč? Z Lojzetom sva uredila. To bo delovna soba, Joževa soba bo pa spalnica.

TINE: Delovna soba? Nesramno podtikanje!

LOJZE: Preveč si se najedel.

TINE: Nažrl sem se! To je anarhija.

LOJZE: Vida, jejva. Se bo že izkašljajal.

TINE: Nič se ne bom izkašljajal. Dejstvo je, da sem prišel lačen domov.

MARIJA: Jaz pa ne.

TINE /*jo ošine*/: Jasno! Splošna harmonija na vse strani. Profesor, Lado, za vsak slučaj opora doma...

LOJZE: Jej!

TINE: Kje ste pa dobili?

VIDA: Marija je prinesla.

TINE: Marija? /*Jo pogleda, prične jesti.*/ Če ti ni prav, bom nehal, kolegica.

MARIJA: Tako dobro najbrže ni kot v menzi z Rozalijo.

TINE: Ali pa z Ladom.

MARIJA /*vzroji*/: Z Ladom, s profesorjem, s komer hočem.

TINE: Prosim! Ne branim!

LOJZE: Čemu se pa vidva prepirata?

TINE /*jezno*/: Tri leta smo v miru živeli. Pa se ti lepe noči priklati X Y tehnik in hoče vse postaviti na glavo. Potem razni profesorji, razni jezuitje.

LOJZE: Ali bi me rad vrgel skozi vrata? — Za dobre pol ure si prekasen. Sem namreč v rodbinskih zvezah z gospodom Kocmurjem.

TINE /*plane pokonci*/: V rodbinskih zvezah?

VIDA /boječe/: Ljubezen sva sklenila.

TINE: Kdo?

VIDA /boječe/: Midva.

TINE: Na kakšen način?

VIDA: Na način ljubezni.

LOJZE: In zaradi besede. Da bom tudi jaz imel besedo v hiši.

TINE: Kako bosta živila?

LOJZE: Vida ima fantazijo, jaz znam pa risati.

TINE: Čestitam! Sobo sta okrasila za poroko?

LOJZE: Tepec! Za delo!

TINE: Za delo?

LOJZE: Odslej bo v naši kleti vsak delal, kdor bo hotel živeti.

VIDA: Tako smo sklenili pred kosilom.

LOJZE: Kakšne ideje imaš za življenje? Si kaj mislil?

TINE: Pozabil sem. Sicer sem pa desinteresiran.

LOJZE: Desinteresiran? Marija, kaj boš delala ti?

TINE: Disertacijo o pedagoškem erosu.

MARIJA /ga oponaša/: Sem desinteresirana, pa vem, kaj je moje delo.

TINE: Ne draži me, kolegica.

LOJZE: Ti si pa pošteno nasajen.

TINE: Skoraj vrgli so me iz menze.

VIDA: Kdo?

TINE: Ljudje, ki se imenujejo eliksir naroda. Ljudje, ki jim moram prevajati knjige, pisati članke, ki pa na vsak korak govore o naši nesposobnosti in ovirajo vsako naše delo, namesto, da bi nam pomagali. — In v tem naj živimo?! — Sicer priznam. Take nezaslišane budalosti še nisem čul in take kapitulacije še nisem videl. Zgrabilo me je, da bi pljunil v roke in delal...! Toda kako? V kleti, brez kruha, ne veš, kaj bo jutri?

LOJZE: Kako?

MARIJA: Kako?

LOJZE: Šest ur na dan za kruh, šest ur zase /stopi k zadnji steni, odkrije/: Takole!

VSI /gledajo, čitajo napis/:

»PRVA POMOČ« D. D.

Sprejemamo vsakovrstne instrukcije. Pišemo članke, referate poljubne vsebine. Prevajamo knjige iz vseh svetovnih jezikov. Izdelujemo disertacije za vse fakultete. Pod naslovom: »Stroga diskrecija«. (Pristop v d. d. »Prva pomoč« ima vsakdo, kdor zna dva tuja jezika in ve, čemu živi.)

TINE: To je ...

MARIJA /*ne more do sape*/: ... rešitev!

TINE: Mislite resno?

LOJZE: Popolnoma resno. Poleg tega pričnemo izdajati neodvisen list »Naše življenje«. /*Vidi, ki vesela stoji ob strani*/: Prečitaj oglas, ki izide jutri v vseh časopisih.

TINE /*skeptično*/: Kje vzamemo denar, da bomo oglas priobčili?

MARIJA: Jaz ga imam. Profesor ga ni hotel za stanovanje.

TINE: Razumem, kolegica.

MARIJA /*pikro*/: Nič ne razumeš, kolega.

VIDA /*čita*/: »Poučujemo onemogle študente iz višjih razredov prebivalstva ... «

MARIJA: Iz vseh!

LOJZE: Nisi se nas še privadila, Vida. Razrede priznavamo samo v ljubezni.

VIDA /*popravi*/: ... iz vseh razredov.

TINE: Tako.

VIDA /*čita dalje*/: ... iz vseh razredov prebivalstva, iz vseh šol, iz vseh predmetov. Poučujemo tudi študente z univerze, ki delajo izpite (od prvič do petič). Cene konkurenčne, 10 do 15 Din na uro. (Državni uradniki 15% popust.) Strogo diskretna izdelava disertacij, referatov po individualnem svetovnem nazoru, kakor tudi šolskih nalog za vse vrste gimnazij, meščanskih in strokovnih šol. Izdelujemo najidealnejše programe novim političnim strankam, vsem frontam, sestavljamo volilne govore po dnevni cenah in efektne članke za vse vrste časopisov. Pre- skrbimo korepetitorje, filmske dvojnike, statiste in aplavderje. — Naslov pod: »Stroga diskrecija« društvo »Prva pomoč«.

LOJZE /*obrne papir, s katerim je bila stena pokrita, na njem je reklama*/: To pa obesimo okoli kandelabra pred našo hišo.

VIDA: Nič več ne bomo lačni.

LOJZE: Se strinjamo?

TINE: Se.

MARIJA: Se.

LOJZE: Poleg tega si izbere vsak še svoje delo.

VIDA: Meni bo Lojze čital tehnične knjige. Hodila bova naokrog in kjer bo treba, bova postavljala šole, zavetišča, hi-ralnice, nova gledališča, študentske domove, univerze s knjiž-nicami . . .

LOJZE: To bo najino delo za kasneje. Danes je važna ure-ditev starega stanovanja. Kaj boš ti, Tine?

TINE: Sem desinteresiran. Kolikor pač reklama zahteva od mene. */Ošine Marijo./*: Sicer pa ne vem, čemu živim.

MARIJA: Sem desinteresirana. Postavimo posteljo, da bo-mo sedeli. */Lojze ji pomaga postaviti posteljo./*

LOJZE */potrť/*: Torej se ne strinjata ? — Cinika! Nihilista!

VIDA */se domisli/*: Prevode sva pozabila omeniti v inseratu. */piše v notes/*: Prevajamo iz vseh jezikov.

TINE: No, sedaj se strinjam. Znam nemščino, francoščino, češčino. — Pogojev pa seveda ne morem izpolniti.

LOJZE: Te bo že minilo, ko boš pričel pošteno delati! Jaz znam ruščino, bolgarščino. Kdo zna angleščino?

VIDA: Jaz.

LOJZE: Pisalni stroj bomo rabili.

VIDA: Sijajno, na stroj bomo pisali.

MARIJA: Kdo bo pa učil klavir?

VSI: Klavir.

LOJZE: Naj vas ne skrbi. Jože mora domov.

TINE: Kolegica Marija naj pere.

MARIJA: Ne bom prala, kolega.

LOJZE: Kolikokrat na leto pa perete?

MARIJA: Na leto?

LOJZE: Razdelimo na enake dele, pa bomo vsi prali. Malen-kost! Ob umazanih cunjah se vendar ne bomo ustavljali.

(Nov prizor)